

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
навчально-науковий юридичний інститут
кафедра трудового, екологічного та аграрного права**

Кохан Н.В.

**Методичні вказівки
для підготовки до семінарських занять
та забезпечення самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Міжнародні соціальні стандарти»
для студентів 3 курсу заочної форми навчання
навчально-наукового юридичного інституту
ОПІ «Міжнародне та Європейське право»**

Івано-Франківськ, 2022

Затверджено на засіданні кафедри трудового, екологічного та аграрного права навчально-наукового юридичного інституту
Протокол № 1 від 30 серпня 2022 року

Затверджено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового юридичного інституту Протокол № 1 від 18 жовтня 2022 року

Затверджено на засіданні Вченої ради навчально-наукового юридичного інституту
Протокол № 2 від 03 листопада 2022 року

Рецензенти:

Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри судочинства;

Данилюк Леся Романівна кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри трудового екологічного та аграрного права
навчально-наукового юридичного інституту
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Кохан Н. В. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять та забезпечення самостійної роботи із навчальної дисципліни «Міжнародні соціальні стандарти» для студентів 3-го курсу заочної форми навчання навчально-наукового юридичного інституту ОПП «Міжнародне та Європейське право». Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2022. 23с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану, робочої програми навчальної дисципліни для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначена для підготовки до семінарських занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни "Міжнародні соціальні стандарти..

Методичні вказівки містять тематику семінарських занять та теми, які виносяться на самостійне опрацювання, анотацію теми, питання, які виносяться для обговорення на семінарському занятті, комплекс практичних завдань для поглибленого засвоєння отриманих теоретичних знань здобувачами, рекомендації та завдання для самостійної роботи, а також перелік нормативно-правових актів, основну й додаткову літературу.

Зміст

1. ПЕРЕДМОВА	4
2. Програма навчальної дисципліни «Міжнародні соціальні стандарти»	6
3. Теми та методичні вказівки для підготовки до семінарських занять	8
<i>Тема № 3 Міжнародні соціальні стандарти у сфері праці .....</i>	<i>8</i>
<i>Тема № 6 Міжнародні соціальні стандарти права на соціальне забезпечення .....</i>	<i>10</i>
4. Теми самостійного опрацювання	12
5. Методичні рекомендації та завдання для поглибленої роботи студентів	22

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна передбачає вивчення міжнародних, європейських, державних соціальних стандартів, а також практику їх реалізації у національному законодавстві держави, оскільки розширення політико-економічних та соціальних зв'язків між країнами, мобільність людей, посилення інтересу до розвитку інших країн, сприяє інтенсивному розвитку міжнародних соціальних правовідносин. Таким чином, вивчати дану дисципліну, необхідно через порівняння міжнародних, європейських та державних соціальних стандартів.

З цією метою, згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

мати: теоретичні знання у сфері міжнародно-правового забезпечення осіб соціальними стандартами, знати їх закріплення у національному законодавстві країни, здобути практичні навички застосування міжнародних соціальних стандартів при захисті порушеного соціального права.

вміти: орієнтуватися у системі міжнародних, європейських та державних соціальних стандартів; аналізувати й узагальнювати вивчений матеріал, правильно застосовувати норми міжнародного та національного законодавства в практичній діяльності. Разом з тим, одним із завдань є вивчення та пізнання міжнародних соціальних стандартів у сфері праці, забезпечення права на відпочинок й дозвілля, права на гідний рівень життя і соціальний захист, права на пенсійне забезпечення, знати форми захисту соціальних прав та механізми їх реалізації.

Разом з тим, **самостійна робота студентів** – невід'ємна складова навчального процесу, яка відіграє важливу роль у процесі формування майбутнього юриста.

Метою самостійної роботи – поглиблення вивченого матеріалу та набуття навичок щодо вирішення конкретних практичних завдань і використання отриманих знань у подальшій практичній діяльності.

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни складається з різних її видів:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, семінарів, практичних занять);
- дослідження міжнародного законодавства та законодавства України;
- завершення розпочатих на семінарських заняттях завдань;
- відвідування консультацій (індивідуальних та групових);
- виконання тестових завдань;
- написання рефератів.

Самостійна робота студентів контролюється на семінарському(практичному) занятті та на тижні контролю самостійної роботи.

Підготовка до лекційного заняття передбачає ознайомлення студента з матеріалом попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники).

Підготовка до семінарських чи практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності, при виконанні практичних завдань.

Тестові завдання виконуються студентом самостійно та контролюються на тижні контролю за самостійною роботою.

Представлені методичні вказівки покликані полегшити вивчення навчальної дисципліни та поглибити вивчений матеріал. Теми по яких не передбачається проведення лекційних чи семінарських (практичних) занять вивчаються студентом самостійно та становлять невід'ємну складову навчального процесу і входять до поточного, модульного і залікового контролю.

Основою для підготовки до семінарських (практичних) занять є такі навчальні підручники та посібники, які є загальними для всіх тем, а саме:

Анакіна Т.М., Комарова Т.В., Трагнюк О.Я., Яковюк І.В. Право Європейського Союзу: основи теорії. Підручник. Харків: Право, 2019. 360с.

Андріїв В.М. Міжнародне трудове право. Навчальний посібник. Київ: ВД «Дакор», 2017. 574с.

Венедіктов В.С. та ін. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз). За ред. д-ра юрид. наук, проф. В.С.Венедіктова. Державний департамент з питань адаптації законодавства. Українська асоціація фахівців трудового права. Харків: Київ, 2006. 680 с.

Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу. Монографія / Н. М. Хуторян, Ю. В. Баранюк, С. В. Дріжчана, Л. П. Гаращенко, І. П. Лаврінчук, О. В. Макогон, М.П. Стадник, Г. І. Чанишева; Відп. ред. Н. М. Хуторян. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. 304 с.

Іншин М.І., Щербина В.І. Трудове право України та зарубіжних країн: Академічний курс. Харків: Колегіум, 2017. 1122с.

Іншин М.І. Трудове право України. Підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 600с.

Іванов Ю.Ф., Іванова М.В. Трудове право України. Навчальний посібник. Київ: Правова Єдність редакція юридичних видань, 2020. 442с.

Європейське право. Право Європейського союзу. Книга 2.(УЗ-х книгах) Підручник. Київ. нац. ун-т ім. Т.Г.Шевченка, Інститут міжнародних відносин За заг.ред. В.І. Муравйова. Київ Ін Юре. 2015. 307с. \ https://pidru4niki.com/1584072048487/pravo/pravo_eyevropeyskogo_soyuzu

Клименко А.Л. Стандарти і гарантії соціального забезпечення: міжнародно-правовий і вітчизняний контекст. Монографія. Харків: Юрайт, 2019. 176с.

Міжнародні соціальні стандарти. Навчальний посібник. За заг. ред. В. В. Жернакова. Харків: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 121 с.

Порівняльне трудове право. Навчальний посібник. За заг. Ред.. Мацка А.С. Київ: МАУП, 2005, 168с. / <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/nw42.pdf>

Право Європейського Союзу. Підручник. За заг. ред. Р. А. Петрова. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків: Право, 2019. 442 с.

Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини. Навчальний посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184с.

Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення = Case-Law of ECHR on Hr`S Protection of Vulnerable People and Groups: Навчальний посібник. О. О. Гайдунін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова. Київ : МНТУ, 2019. 310 с.

Сироїд Т.Л. Основи права Європейського союзу. Підручник. Харків: Право, 2020. 590с.

Середа О.Г. Державно-правовий механізм захисту прав працівників в умовах інтеграції України до Європейського Союзу: теорія та практика. Монографія. Харків : Право, 2018. 472с.

Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Особлива частина. Навчальний посібник. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092с.

Ярошенко О.М. Право соціального забезпечення. Підручник. Харків: Право, 2019. 376с.

У методичних вказівках до тем, які виносяться на розгляд чи самостійне опрацювання подається коротка анотація теми, детальний перелік питань, які виносяться на обговорення на занятті чи самостійне опрацювання, перелік контрольних питань, які передбачають конкретизацію основних положень теми, термінологічні і практичні завдання до теми, а також літературу для глибшого та всебічного опанування студентами певної теми.

Підготовка до семінарських занять не вимагає від студентів переписування в зошит положень із підручників, однак для належних, обґрунтованих відповідей в зошит студентами можуть вказуватись номери статей чи посилання на певний нормативний акт, положення. Разом з тим, студент може скласти план відповіді на кожне питання теми для полегшеної відповіді.

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні соціальні стандарти»

Змістовий модуль 1. Загальна частина

Тема 1. Міжнародні соціальні стандарти: загальні положення

Соціальні права людини та соціальні обов'язки держави й їх міжнародно-правове регулювання.

Історія розвитку соціальних прав. Поняття та система міжнародних соціальних стандартів. Механізм утворення міжнародно-правових стандартів прав людини.

Принципи закріплення міжнародних соціальних стандартів. Імплементация міжнародних соціальних стандартів у внутрішнє законодавство країни. Міжнародні та європейські соціальні стандарти, їх значення для реалізації соціальних прав громадян України.

Державні соціальні стандарти: поняття, види та структура. Конституційні стандарти прав і свобод людини і громадянина в Україні. Міжнародні соціальні стандарти, закріплені в Конституції України та законодавстві України.

Тема 2. Джерела міжнародних соціальних стандартів

Поняття та загальна характеристика джерел міжнародних соціальних стандартів. Особливість джерел міжнародних соціальних стандартів. Класифікація джерел міжнародних соціальних стандартів. Загальна декларація прав людини. Конвенції Міжнародної організації праці.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

Європейська соціальна хартія (переглянута). Європейський кодекс соціального забезпечення.

Хартія основних прав Європейського Союзу.

Змістовий модуль 2. Особлива частина

Тема 3. Міжнародні соціальні стандарти у сфері праці

Поняття та зміст міжнародного соціального стандарту права на працю, його елементи.

Вільний вибір роботи, справедливі та сприятливі умови праці, захист від безробіття, заборона дискримінації, справедлива винагорода за працю як елементи соціального стандарту права на працю.

Міжнародно-правові стандарти у сфері міграції. Міжнародно-правові стандарти при здійсненні соціального діалогу.

Право на об'єднання для захисту економічних та соціальних інтересів, як міжнародний соціальний стандарт. Його елементи (право створювати організації, право безперешкодно функціонувати). Право на об'єднання, у профспілки у внутрішньому законодавстві країни.

Міжнародні та європейські соціальні стандарти в сфері праці.

Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони праці. Міжнародно-правові стандарти у сфері міграції.

Тема 4 Міжнародні соціальні стандарти права на відпочинок і дозвілля

Сутність міжнародного соціального стандарту права на відпочинок і дозвілля. Його зміст. Обмеження робочого часу, оплачувана періодична відпустка як елементи міжнародного соціального стандарту права на відпочинок і дозвілля.

Європейські соціальні стандарти права на відпочинок і дозвілля.

Імплементовані міжнародні соціальні стандарти права на відпочинок та дозвілля у внутрішнє законодавство країни.

Тема 5 Міжнародні соціальні стандарти права на гідний рівень життя

Поняття та зміст міжнародного соціального стандарту права на гідний рівень життя.

Гарантії права на достатній життєвий рівень за Загальною декларацією прав людини, Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права, Європейською соціальною хартією (переглянутою), конвенціями МОП.

Міжнародні соціальні стандарти забезпечення права на гідний рівень життя у актах ЄС. Його зміст та тлумачення в актах ЄС.

Соціальне виключення, його форми. Концептуальні засади подолання соціального виключення громадян. Політика обмеження соціального виключення.

Міжнародні соціальні стандарти забезпечення права на гідний рівень життя у внутрішньому законодавстві держави. Соціальні гарантії та соціальні стандарти. Поняття, види, елементи та порядок їх визначення та встановлення. Основні та додаткові соціальні гарантії. Прожитковий мінімум.

Тема 6 Міжнародні соціальні стандарти права на соціальне забезпечення

Право на соціальне забезпечення як міжнародний соціальний стандарт. Його закріплення в міжнародних актах та актах ЄС та внутрішньому законодавстві країни. Загальні та спеціальні міжнародні стандарти соціального забезпечення.

Конституційно-правові засади соціального захисту в Україні.

Міжнародні соціальні стандарти соціального забезпечення: поняття, зміст, їх реалізація у Конвенціях МОП, європейському та національному законодавстві.

Соціальні допомоги та соціальні послуги. Міжнародний стандарт права на соціальні послуги. Форми надання соціальних послуг.

Право на соціальне страхування як міжнародний соціальний стандарт (закріплений в міжнародних актах та актах ЄС та внутрішньому законодавстві країни). Право на соціальне страхування на випадок безробіття. Право на соціальне страхування на випадок хвороби (тимчасової або постійної втрати працездатності). Право на медичну допомогу, як міжнародний соціальний стандарт.

Європейські стандарти в галузі соціального захисту та їх впровадження в українське законодавство.

Право людини на соціальне забезпечення й достатній життєвий рівень: механізм взаємодії міжнародного та національного законодавства.

Тема 7 Міжнародні соціальні стандарти права на пенсійне забезпечення

Право особи на пенсійне забезпечення як міжнародний соціальний стандарт.

Типи та сутність пенсійних систем. Тенденції їх удосконалення. Пенсійна система в Україні.

Право на соціальне страхування по старості. Види пенсій. Право на соціальне страхування на випадок інвалідності. Види соціального страхування. Право на соціальне страхування у разі втрати годувальника. Види соціального страхування.

Механізм реалізації стандартів права на пенсійне забезпечення за міжнародними та європейськими нормами. Закріплення міжнародних соціальних стандартів права на пенсійне забезпечення у внутрішньому законодавстві держави.

Тема 8 Стандарти в галузі захисту соціальних прав. Реалізація міжнародних соціальних стандартів

Поняття та правовий механізм реалізації міжнародних соціальних стандартів. Форми реалізації міжнародних соціальних стандартів. Принципи реалізації міжнародних соціальних стандартів.

Міжнародні контрольні механізми за дотриманням міжнародних соціальних стандартів. Контроль за додержанням зобов'язань держави по забезпеченню міжнародних соціальних стандартів з боку міжнародних організацій.

Правові форми захисту прав людини у соціальній сфері. Міжнародні механізми захисту прав людини. Форми захисту прав людини: судові (КСУ, суди загальної юрисдикції, Європейський суд); адміністративні; міжнародні (міждержавні); державні; громадські.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 3. Міжнародні соціальні стандарти у сфері праці

Вивчаючи дану тему, спершу слід з'ясувати поняття та елементи міжнародного соціального стандарту права на працю.

Також, необхідно з'ясувати які передбачаються міжнародно-правові стандарти при здійсненні соціального діалогу та при реалізації права особи на об'єднання для захисту її економічних та соціальних інтересів, у сфері охорони праці та у сфері міграції.

Питання, які виносяться на обговорення:

1. Поняття та зміст міжнародного соціального стандарту права на працю, його елементи.
2. Елементи міжнародного соціального стандарту права на працю:
  - вільний вибір роботи;
  - справедливі та сприятливі умови праці;
  - захист від безробіття;
  - заборона дискримінації;
  - справедлива винагорода за працю.
3. Міжнародно-правові стандарти при здійсненні соціального діалогу.
4. Міжнародний соціальний стандарт, який гарантує особі право на об'єднання для захисту її економічних та соціальних інтересів, його елементи (право створювати організації, право безперешкодно функціонувати). Право на об'єднання, у профспілці у внутрішньому законодавстві країни.
5. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони праці.
6. Міжнародно-правові стандарти у сфері міграції.

Термінологічне завдання. Засвоїти зміст понять: право на працю, соціальний стандарт права на працю, вільний вибір роботи; справедливі та сприятливі умови праці; захист від безробіття; дискримінація у сфері праці; справедлива винагорода за працю, свобода об'єднання (свобода асоціацій).

Практичне завдання.

1. Порівняйте права у сфері праці, які закріплені у Конституції України з соціальними стандартами, які містяться у Загальній декларації прав людини, Європейській соціальній хартії (переглянута) та Хартії основних прав Європейського Союзу.
2. Порівняйте зміст європейського соціального стандарту права на працю з тим, що міститься у Конституції та Законах України.

Література:

Бонтлаб В.В. Нормативно-правове забезпечення вирішення трудових спорів у ЄС. *Право і суспільство*. 2019. №4 Ст. 113-120.
http://pravoisuspiilstvo.org.ua/archive/2019/4_2019/18.pdf

Іваницький А. Міжнародні трудові стандарти у сфері робочого часу та стан їх імплементації в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2019. №4(111). Ст. 25-30.
<http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf>

Козаченко О. Міжнародні стандарти розвитку соціального діалогу. *Національна служба посередництва та примирення*. <https://nspp.gov.ua/home/struktura-nspp-8/struktura-nspp-10/38->

Клецова Н., Волченко Н., Казбан А. Наукове дослідження права на працю: порівняння міжнародного досвіду та актуальна практика ЄСПЛ. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 6. Ст.210-215. <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/6/34.pdf>

Кохан Н.В. Зовнішня трудова міграція: проблеми та реалії сьогодення. *Правові виклики сучасності: міжнародна міграція в умовах глобалізації*: матеріали I Міжнародної науково-практичної онлайн конференції, 23 жовтня 2020р. м. Чернівці, 2020р. С.43-45. https://law.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Pravovi_Vykl_Mat_Conf_Vypr.pdf#page=43

Кохан Н.В. Теоретичні засади договірної регулювання трудових правовідносин. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2018. №48. Ст.115-125.

Кохан Н.В. Обмеження права на працю в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №7. Ст. 189-193.

Середа О.Г. Європейські стандарти організації праці. *Право та інновації*. 2015. № 4(12). Ст. 110-117. <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/04/Sereda12.pdf>

Янушкевич О.І. Юридичні гарантії у сфері праці: міжнародно-правові гарантії. *The scientific heritage*. 2020. №56. Ст. 25-28. <https://cyberleninka.ru/article/n/yuridichni-garantiyi-u-sferi-pratsi-mizhnarodno-pravovi-standarti/viewer>

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948р.:
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Декларація соціального прогресу та розвитку від 11.12.1969р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_116#Text

Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.:
<http://zakon1.rada.gov.ua>.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329

Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Конвенція Про мінімальні норми соціального забезпечення № 102: від 28 червня 1952 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_011.

Кодекс законів про працю України від 10 .12.1971. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. № 50. Ст. 375.

Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010р. №2862-6
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>

Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

Про відпустки : Закон України від 15.11.1996. №504/96-ВР.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995. №108/95-ВР.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Довідкова література:

Аналіз рівня відповідності національного законодавства вибраним директивам ЄС з безпеки та гігієни праці, трудових відносин. Квітень 2018.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/meetingdocument/wcms_627044.pdf

Тема 6 Міжнародні соціальні стандарти права на соціальне забезпечення

Вивчаючи дану тему, слід в'яснити загальні та спеціальні міжнародні соціальні стандарти соціального забезпечення, а також конституційно-правові засади соціального захисту в Україні. В'яснити зміст міжнародного соціального стандарту права на соціальне страхування та на медичну допомогу.

Питання, які виносяться на обговорення:

1. Право на соціальне забезпечення як міжнародний соціальний стандарт.
2. Загальні та спеціальні міжнародні соціальні стандарти соціального забезпечення.
3. Конституційно-правові засади соціального захисту в Україні.
4. Міжнародні соціальні стандарти соціального забезпечення: поняття, зміст, їх реалізація у Конвенціях МОП, європейському та національному законодавстві.
5. Право на соціальне страхування як міжнародний соціальний стандарт.
6. Право на медичну допомогу, як міжнародний соціальний стандарт.

Термінологічне завдання. Засвоїти зміст понять: соціальне забезпечення, соціальний захист, соціальне страхування, соціальні послуги, медичне забезпечення, медична допомога, медична послуга.

Практичне завдання.

1. Порівняйте права у сфері соціального забезпечення закріплені у Конституції України з правами, які містяться у Загальній декларації прав людини, Європейській соціальній хартії (переглянута) та Хартії основних прав Європейського Союзу.
2. Визначте цілі й завдання МОП щодо соціального забезпечення осіб, згідно Декларації стосовно цілей та завдань МОП https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_328#Text

Література:

Бориченко К. Поняття та види міжнародних стандартів права на соціальний захист. *European political and law discourse*. 2019. Volume 6. Issue 2. St.13-19. <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2019/2019-6-2/04.pdf>

Мальюга Л.Ю. Європейські соціальні стандарти в контексті права на соціальний захист в Україні. *Альманах міжнародного права*. 2019. Випуск 22. С. 15–25.

Мальюга Л.Ю. Європейські соціальні стандарти: сучасний стан та шляхи імплементації у соціальне законодавство України. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. № 48. 2018. С. 70–76.

Москаленко О.В. Європейські стандарти соціального страхування. *Право та інноваційне суспільство*. 2013. № 1. [file:///C:/Users/kohan/Downloads/pric_2013_1_12%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/kohan/Downloads/pric_2013_1_12%20(1).pdf)

Рошканюк В.М. Право особи на соціальний захист: міжнародно-правові засади. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Випуск 26. Ст. 112-115. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7929/1/%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%90%20%D0%9E%D0%A1%D0%9E%D0%91%D0%98%20%D0%9D%D0%90%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%97%D0%90%D0%A5%D0%98%D0%A1%D0%A2.pdf>

Шумило М.М. Міжнародні стандарти в сфері соціального захисту. *Університетські наукові записки*. 2012. № 3. С. 243–249.

Нормативно-правові акти:

- Конституція України від 28.06.1996.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948р.:
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
- Декларація соціального прогресу та розвитку від 11.12.1969р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_116#Text
- Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.:
<http://zakon1.rada.gov.ua>.
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
- Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329
- Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
- Конвенція МОП Про мінімальні норми соціального забезпечення № 102: від 28 червня 1952 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_011.
- Конвенція МОП Про рівноправність громадян країни, іноземців та осіб без громадянства в галузі соціального забезпечення № 118
- Конвенція МОП Про установлення міжнародної системи збереження прав у галузі соціального забезпечення №157
- Конвенція Про рівноправність громадян держави та іноземців і осіб без громадянства в галузі соціального забезпечення № 118: від 28 червня 1962 р.
http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_017.
- Рекомендація щодо встановлення міжнародної системи забезпечення прав у галузі соціального забезпечення № 167: від 20 червня 1983 р.
http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_277.
- Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу від : Закон України від 18 березня 2004 року №1629-IV
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
- Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000р. №2017-3 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
- Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003р. №1058-4 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
- Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999р. №1105-14 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

Довідковий матеріал:

Аналіз відповідності національного законодавства нормам Директиви 79/7/ЄЕС про поступове запровадження принципу рівного ставлення до чоловіків та жінок у сфері соціального забезпечення. https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Analiz-vidpovidnosti-natsionalnogo-zakonodavstva-normam-Dyrektyvy-79_7_YEES.pdf

ТЕМИ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1. Міжнародні соціальні стандарти: загальні положення

Вивчаючи дану тему, слід в'яснити які соціальні права та соціальні обов'язки закріплені у Конституції України. Визначити поняття, види та механізм утворення міжнародно-правових стандартів прав людини. Прослідити які саме міжнародні соціальні стандарти, закріплюються в Конституції та законодавстві України.

Питання самостійного опрацювання:

1. Соціальні права людини та соціальні обов'язки держави й їх міжнародно-правове регулювання.
2. Історія розвитку соціальних прав.
3. Поняття та види міжнародних соціальних стандартів прав людини.
4. Механізм утворення міжнародно-правових стандартів прав людини.
5. Принципи закріплення міжнародних соціальних стандартів.
6. Державні соціальні стандарти: поняття, види та структура.
7. Міжнародні соціальні стандарти, закріплені в Конституції України та законодавстві України.

Термінологічне завдання. Засвоїти зміст понять: соціальні права людини, соціальні обов'язки держави, соціальний стандарт, міжнародні соціальні стандарти, державні соціальні стандарти.

Практичне завдання.

1. З Конституції України випишіть закріплені соціальні права людини та соціальні обов'язки держави (з посиланням на статті Конституції України).
2. Перелічіть соціальні стандарти, які складають систему міжнародних соціальних стандартів.

Література:

Запара С.І. Поняття та характеристика соціального міжнародного стандарту. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. №3. Ст.34-43. https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvsvy/03_2011/11zsisms.pdf

Бориченко К. Поняття та види міжнародних стандартів права на соціальний захист. *European political and law discourse*. 2019. Volume 6. Issue 2. St.13-19. <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2019/2019-6-2/04.pdf>

Лопушняк Г. С. Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи: сутнісно-проблемні аспекти. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2014. №2. Ст.491-499. file:///C:/Users/kohan/Downloads/stvttp_2014_2_74.pdf

Рабінович П.М. Міжнародні стандарти прав людини: властивості, загальне поняття, класифікація. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. №1. Ст. 19-29. file:///C:/Users/kohan/Downloads/vapny_2016_1_4.pdf

Хаустова М.Г. Імплементация Европейських правових стандартів у правову систему України. *Право України*. 2018. Вип. 3. Ст. 166-172. <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9810/1/Haustova.pdf>

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948р.: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48.
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329

Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Тема 2. Джерела міжнародних соціальних стандартів

Готуючись до заняття, слід вивчити зміст терміну «джерело міжнародних соціальних стандартів», їх особливості та класифікацію.

Окрему увагу приділити загальній характеристиці Загальній декларації прав людини, конвенціям МОП, Міжнародному пакту про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародному пакту про громадянські і політичні права, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Європейській соціальній хартії (переглянутій), Європейському кодексу соціального забезпечення.

Питання самостійного опрацювання:

1. Поняття, класифікація та загальна характеристика джерел міжнародних соціальних стандартів.

2. Особливість джерел міжнародних соціальних стандартів.

3. Загальна декларація прав людини, як основоположне джерело міжнародних соціальних стандартів.

4. Конвенції Міжнародної організації праці як джерело міжнародних соціальних стандартів.

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, як джерело міжнародних європейських соціальних стандартів.

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Європейська соціальна хартія (переглянута). Європейський кодекс соціального забезпечення, як джерела європейських соціальних стандартів. Їх порівняльна характеристика.

7. Хартія основних прав Європейського Союзу, джерело європейських соціальних стандартів в ЄС.

Термінологічне завдання. Засвоїти зміст понять: джерела міжнародних соціальних стандартів, джерело європейських соціальних стандартів, Загальна декларація прав людини, Хартія основних прав Європейського Союзу.

Практичне завдання.

1. Вкажіть міжнародні соціальні стандарти, які містяться в актах МОП, Ради Європи та актах ЄС.

2. Порівняйте соціальні права закріплені у Конституції України з правами, які містяться у Загальній декларації прав людини, Європейській соціальній хартії (переглянута) та Хартії основних прав Європейського Союзу.

Література:

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. *Право України*. 2010. № 10. Ст.215-221.

Лавринович О. Європейська конвенція з прав людини – надійний дороговказ гуманістичного розвитку України. *Право України*. 2010 № 10. Ст.43-48.

Нерода С.А. Роль та значення міжнародних соціальних стандартів у законодавстві України. *Реформування правової системи держави*. м. Ужгород, 26-27 червня 2020р.

Новосельська І., Котул В. Основне значення міжнародних соціальних стандартів у законодавстві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 95–97.
file:///C:/Users/kohan/Downloads/Pgip_2017_3_21.pdf

Опішняк С.О. Міжнародні соціальні стандарти: порівняльно-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2020. №2. Частина 2. Ст. 58-63.
http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/2_2020/part_2/11.pdf

Слінко Т. М. Міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини та їх відображення в Конституції України. *Права людини і демократія* : зб. наук. ст. за матеріалами наук. конф., м. Харків, 15 трав. 2018 р. Харків, 2018. С. 30–34.
https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/15177/1/Slinko_30-34.pdf

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948р.:
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Декларація соціального прогресу та розвитку від 11.12.1969р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_116#Text

Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.:
<http://zakon1.rada.gov.ua>.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48.
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329

Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Конвенція Про мінімальні норми соціального забезпечення № 102: від 28 червня 1952 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_011.

Конвенція Про рівноправність громадян держави та іноземців і осіб без громадянства в галузі соціального забезпечення № 118: від 28 червня 1962 р.
http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_017.

Рекомендація щодо встановлення міжнародної системи забезпечення прав у галузі соціального забезпечення № 167: від 20 червня 1983 р.

http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_277.

Кодекс законів про працю України від 10 .12.1971. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. № 50. Ст. 375.

Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу від : Закон України від 18 березня 2004 року №1629-IV
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>

Про прожитковий мінімум : Закон України від 1999 р. № 5462-VI
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>

Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000р. №2017-3 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>

Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003р. №1058-4 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999р. №1105-14 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010р. №2862-6 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17#Text>

Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

Про відпустки : Закон України від 15.11.1996. №504/96-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Тема 4 Міжнародні соціальні стандарти права на відпочинок і дозвілля

Продовжуючи вивчати міжнародні соціальні стандарти у сфері праці, значну увагу слід приділити міжнародним соціальним стандартам у сфері відпочинку і дозвілля. Слід з'ясувати зміст такого стандарту, його елементи.

Також, необхідно порівняти загально-міжнародне й європейське розуміння соціального стандарту права на відпочинок і дозвілля, порівнюючи його межі.

Питання самостійного опрацювання:

1. Міжнародний соціальний стандарт права на відпочинок і дозвілля. Його зміст.
2. Елементи міжнародного соціального стандарту права на відпочинок і дозвілля:
  - обмеження робочого часу;
  - оплачувана періодична відпустка;
3. Європейські соціальні стандарти права на відпочинок і дозвілля.
4. Імплементовані міжнародні соціальні стандарти права на відпочинок та дозвілля у внутрішньому законодавстві країни.

Термінологічне завдання. Засвоїти зміст понять: право на відпочинок, право на відпустку, обмеження робочого часу.

Практичне завдання.

1. Порівняйте права у сфері відпочинку закріплені у Конституції України з правами, які містяться у Загальній декларації прав людини, Європейській соціальній хартії (переглянута) та Хартії основних прав Європейського Союзу.

2. Визначте норми тривалості часу відпочинку та тривалості відпустки у європейських країнах та в Україні. Порівняйте закріплені стандарти тривалості (на прикладі кількох країн).

Література:

Міжнародні стандарти прав і свобод людини. *Право України*. 2010. № 10. Ст.250-254.

Пилипчук Н.П. Характеристика міжнародних нормативно-правових актів, у яких регулюється право на відпочинок. Науковий вісник публічного та приватного права. 2019. Випуск 6. Ст. 107-111. <http://www.nvppp.in.ua/vip/2019/6/19.pdf>

Пилипчук Н.П. Система міжнародних стандартів права на відпочинок(відпустку). *Правова доктрина, правоутворення та правозастосування: проблеми зв'язку та шляхи розвитку*. Харків. 2019. Ст. 120-123. <file:///C:/Users/kohan/Downloads/272-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-522-1-10-20201021.pdf>

Таций В. Імплементация європейських стандартів у галузі прав людини – важливий напрям правової політики України. *Право України*. 2010. № 10. Ст.48-53.

Хаммарберг Т. Європейські стандарти прав людини та Україна. *Право України*. 2010. № 10. Ст.19-23.

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948р.:
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Декларація соціального прогресу та розвитку від 11.12.1969р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_116#Text

Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.:
<http://zakon1.rada.gov.ua>.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329

Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Кодекс законів про працю України від 10 .12.1971. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. № 50. Ст. 375.

Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

Про відпустки : Закон України від 15.11.1996. №504/96-ВР.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Тема 5 Міжнародні соціальні стандарти права на гідний рівень життя

Вивчаючи дану тему, слід з'ясувати поняття та елементи міжнародного соціального стандарту права на гідний рівень життя. Також, визначити гарантії його забезпечення. Слід уяснити, в яких актах внутрішнього законодавства країни закріплені міжнародні соціальні стандарти забезпечення права на гідний рівень життя, а також порівняти державні соціальні стандарти забезпечення гідного рівня життя із міжнародними.

Питання самостійного опрацювання:

1. Поняття та зміст міжнародного соціального стандарту права на гідний рівень життя.
2. Гарантії права на достатній життєвий рівень за:
  - Загальною декларацією прав людини;
  - конвенціями МОП;
  - Міжнародним пактом про економічні, соціальні та культурні права;
  - Європейською соціальною хартією (переглянутою).
3. Міжнародні соціальні стандарти забезпечення права на гідний рівень життя у актах ЄС.
4. Соціальне виключення як міжнародне соціально-правове явище.
5. Закріплення міжнародних соціальних стандартів забезпечення права на гідний рівень життя у внутрішньому законодавстві держави.
6. Соціальні гарантії та соціальні стандарти у внутрішньому законодавстві держави.

Термінологічне завдання. Засвоїти зміст понять: життєвий рівень (рівень життя) населення, достатній життєвий рівень, гідний життєвий рівень, соціальні стандарти, соціальні гарантії, прожитковий мінімум.

Практичне завдання.

1. Порівняйте права, які забезпечують достатній та гідний рівень життя, які закріплені у Конституції України з правами, які містяться у Загальній декларації прав людини та конвенціях МОП.

2. Визначте динаміку індексу людського розвитку України. Визначте поняття та компоненти індексу людського розвитку. На основі узагальнюючого індексу людського розвитку, визначте яке місце займає Україна. Встановіть його динаміку за останні 5 років.

Література:

Бурлака О.С. Щодо міжнародно-правових стандартів соціального захисту сім'ї, дитинства, материнства й батьківства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Випуск 3(9). Ст. 25-29. http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3_2015/7.pdf

Гранат М. Значення гідності людини у конституційному праві. *Український часопис конституційного права*. 2016. № 1. С. 59-65.

Гідна праця: імперативи, українські реалії, механізми забезпечення : монографія / А.М. Колот та ін. ; за наук. ред. д.е.н., проф. А.М. Колота. Київ : КНЕУ, 2017. 500 с.

Малюга Л.Ю. Європейські соціальні стандарти: сучасний стан та шляхи імплементації у соціальне законодавство України. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. № 48. 2018. С. 70–76.

Марченко Ю.І. Гідна оплата праці – необхідний атрибут соціальної держави. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 2(31). С. 56-59.

Радченко Л.П. Людський розвиток: еволюція концепції та пріоритетні напрямки реалізації в національній економіці України. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. 2011. №5. Ст. 67-76. <http://econtlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/2-67-76.pdf>

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948р.:
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Декларація соціального прогресу та розвитку від 11.12.1969р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_116#Text

Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.:
<http://zakon1.rada.gov.ua>.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48:

http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329

Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р.

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Конвенція Про мінімальні норми соціального забезпечення № 102: від 28 червня 1952 р. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_011.

Конвенція Про рівноправність громадян держави та іноземців і осіб без громадянства в галузі соціального забезпечення № 118: від 28 червня 1962 р.

http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_017.

Рекомендація щодо встановлення міжнародної системи забезпечення прав у галузі соціального забезпечення № 167: від 20 червня 1983 р.

http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_277.

Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу від : Закон України від 18 березня 2004 року №1629-IV
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>

Про прожитковий мінімум : Закон України від 1999 р. № 5462-VI
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>

Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000р. №2017-3 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>

Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003р. №1058-4 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999р. №1105-14 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

Довідкова література:

Програма гідної праці 2020-2024. Україна. Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. 2020. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/genericdocument/wcms_768827.pdf

Тема 7 Міжнародні соціальні стандарти права на пенсійне забезпечення

Вивчаючи дану тему, слід вивчити зміст права особи на пенсійне забезпечення, як закріплений міжнародний соціальний стандарт.

Окрему увагу слід приділити типам пенсійних систем та виплатам, які у них здійснюються. Зокрема проаналізувати пенсійну систему України на відповідність міжнародному соціальному стандарту.

Питання самостійного опрацювання:

1. Право особи на пенсійне забезпечення, як міжнародний соціальний стандарт.
2. Типи європейських пенсійних систем.
3. Пенсійна система в Україні.
4. Забезпечення особі права на соціальне страхування по старості, на випадок інвалідності, у разі втрати годувальника, як міжнародний соціальний стандарт. Види пенсійних виплат.

Термінологічне завдання. Засвоїти зміст понять: право на пенсійне забезпечення, пенсійне страхування, пенсійна система, загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Практичне завдання.

1. Порівняйте види пенсійних виплат у різних типах пенсійних систем.
2. Співставте мінімальний розмір пенсійного забезпечення за віком(по старості) в Україні та в країнах Європи.

Література:

Берназюк Я. Нові підходи Верховного Суду до захисту права на пенсію громадян України, які проживають за її межами (між принципами законності та справедливості). *Судово-юридична газета*. 04.08.2020р. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/977111/>

Козак Т. М. Напрями інтеграції системи пенсійного забезпечення України до європейської та світової пенсійної системи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 4. С. 116–121. http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2021/21.pdf

Луцький Р.П. Досвід реформування системи пенсійного забезпечення в країнах Європейського Союзу. *Університетські наукові записки*. 2005. №4(16). Ст. 176-179. <http://old.univer.km.ua/visnyk/898.pdf>

Макаренко Ю.П., Яновський К.Є. Накопичувальне страхування життя як конкурентнозатна альтернатива пенсії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. Ст. 14-17. http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2018/5.pdf

Можечук Л.В. Правова природа та особливості пенсійних правовідносин України в умовах реформування. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. №1. Ст. 270-274. https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2020/05/s1_ua/44.pdf

Шумило М.М. Міжнародні стандарти в сфері соціального захисту. *Університетські наукові записки*. 2012. № 3. С. 243–249. file:///C:/Users/kohan/Downloads/Unzap_2012_3_36.pdf

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28.06.1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Загальна Декларація прав людини від 10.12.1948р.: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Декларація соціального прогресу та розвитку від 11.12.1969р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_116#Text

Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48. http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329

Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Конвенція Про рівноправність громадян держави та іноземців і осіб без громадянства в галузі соціального забезпечення № 118: від 28 червня 1962 р. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_017.

Рекомендація щодо встановлення міжнародної системи забезпечення прав у галузі соціального забезпечення № 167: від 20 червня 1983 р. http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_277.

Довідкові матеріали:

Запровадження обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування в країнах ЄС. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України. <https://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/publications/29171.pdf>

Накопичувальне пенсійне страхування: досвід Австрії. За заг. ред. В. Мазярчука. Листопад 2018. <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/austriapension.pdf>

Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: оцінка та рекомендації. Липень 2019.
http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/07/Voluntary_Private_Pensions_in_Ukraine-Assessment_jul2019_ua.pdf

Тема 8 Стандарти в галузі захисту соціальних прав. Реалізація міжнародних соціальних стандартів

Вивчаючи дану тему, спершу слід з'ясувати форми правового механізму реалізації міжнародних соціальних стандартів. Визначити існуючі міжнародні контрольні механізми за дотриманням міжнародних соціальних стандартів. Зокрема, слід з'ясувати міжнародні та державні форми захисту соціальних прав людини.

Питання самостійного опрацювання:

1. Поняття та форми правового механізму реалізації міжнародних соціальних стандартів.
2. Міжнародні контрольні механізми за дотриманням міжнародних соціальних стандартів.
3. Правові форми захисту прав людини у соціальній сфері.
4. Форми захисту прав людини:
  - 4.1. Державні форми захисту: громадські, адміністративні; судові;
  - 4.2. Міжнародні форми захисту.

Термінологічне завдання. Засвоїти зміст понять: реалізація міжнародних стандартів, міжнародні контрольні механізми, міжнародні механізми захисту прав людини, форми захисту соціальних прав.

Практичне завдання.

1. Вкажіть міжнародні механізми захисту соціальних прав.
2. Вкажіть державні механізми захисту соціальних прав.

Література:

Копиленко О.С. Європейські стандарти в українському законодавчому процесі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. Вип. 6. URL: <http://www.lsej.org.ua/>

Кончар П. Європейська соціальна хартія – один із двох основних інструментів захисту прав людини в Європі. *Право України*. 2010. № 10. Ст.119-124.

Кохан Н.В. Зміст поняття правозастосування. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2019. Вип. 50. Ст.145-158.

Практика Європейського суду з прав людини та Україна. *Право України*. 2010. № 10. Ст.254-258.

Середа О.Г. Державно-правовий механізм захисту прав працівників в умовах інтеграції України до Європейського Союзу: теорія та практика. Монографія. Харків : Право, 2018. 472с. <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16671/1/Sereda-2018.pdf>

Чорна С.З. Міжнародні стандарти прав людини та їх імплементація у процесі реалізації правозахисної функції судової влади в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис. Проблеми становлення правової демократичної держави*. 2020. №2. Ст. 20-24. <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2020/2/6.pdf>

Шевчук С. Прецедентне право Європейського суду з прав людини та доктрина stare decisis. *Право України*. 2010. № 10. Ст.147-153.

Нормативно-правові акти:

Конституція	України	від	28.06.1996.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text			
Загальна	Декларація	прав	людини
		від	10.12.1948р.:
http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015 .			

Декларація соціального прогресу та розвитку від 11.12.1969р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_116#Text

Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. ETS № 163.:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966р.:
<http://zakon1.rada.gov.ua>.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text

Європейський кодекс соціального забезпечення. Страсбург, 16.04.1964 р. ETS № 48:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_329

Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами - членами, з іншої сторони від 27.06.2014р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Конвенція Про рівноправність громадян держави та іноземців і осіб без громадянства в галузі соціального забезпечення № 118: від 28 червня 1962 р.
http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_017.

Рекомендація щодо встановлення міжнародної системи забезпечення прав у галузі соціального забезпечення № 167: від 20 червня 1983 р.
http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_277.

Кодекс законів про працю України від 10 .12.1971. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. № 50. Ст. 375.

Методичні рекомендації та завдання для поглибленої самостійної роботи студентів

Поглиблення знань навчальної дисципліни відбувається через написання реферату. Реферат це самостійне дослідження, яке містить систематизовану інформацію за вибраною темою та передбачає виклад матеріалу на основі підбраної навчально-наукової літератури та чинного законодавства.

Структура реферату: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел.

Для написання реферату, студент обирає тему, підбирає навчально-наукову літературу, чинні нормативні акти до теми. Опрацьовує їх. Складає план реферату та в основній частині його розкриває. У висновках коротко підбиває результати свого дослідження. Використовуючи наукові чи нормативні джерела, на них слід здійснювати посилання [ ]. Номер посилання у дужках, повинен відповідати номеру використаного джерела у списку використаних джерел. Оформлення списку використаних джерел повинен відповідати бібліографічним вимогам.

Написаний студентом реферат, представляється на семінарське заняття, на якому розглядається тема або викладачу до виставлення заліку з дисципліни.

ТЕМАТИКА ДЛЯ НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ

Тема 1. Міжнародні соціальні стандарти: загальні положення

Реферати:

1. Імплементация міжнародних соціальних стандартів у внутрішнє законодавство країни.
2. Значення міжнародних і європейських стандартів для реалізації соціальних прав громадян України.
3. Конституційні стандарти прав і свобод людини і громадянина в Україні. Міжнародні соціальні стандарти, закріплені в Конституції України та законодавстві України.
4. Міжнародні та європейські соціальні стандарти.

Тема 2. Джерела міжнародних соціальних стандартів

Реферати:

1. Загальна декларація прав людини та інші універсальні угоди, що визначають міжнародно-правові стандарти захисту прав людини.
2. Європейська система правових актів, що визначають міжнародно-правові стандарти захисту прав людини

Тема 3. Міжнародні соціальні стандарти у сфері праці

Реферати:

1. Міжнародно-правові стандарти у сфері міграції.
2. Міжнародні та європейські соціальні стандарти в сфері праці.
3. Міжнародно-правові стандарти при здійсненні соціального діалогу.
4. Право на об'єднання для захисту економічних та соціальних інтересів, як міжнародний соціальний стандарт. Його елементи.
5. Міжнародні та європейські соціальні стандарти в сфері праці: порівняльний аспект.

Тема 4 Міжнародні соціальні стандарти права на відпочинок і дозвілля

Реферати:

1. Європейські соціальні стандарти права на відпочинок і дозвілля.
2. Імплементовані міжнародні соціальні стандарти права на відпочинок та дозвілля у внутрішнє законодавство країни.

Тема 5 Міжнародні соціальні стандарти права на гідний рівень життя

Реферати:

1. Поняття та зміст міжнародного соціального стандарту права на гідний рівень життя.
2. Міжнародні соціальні стандарти забезпечення права на гідний рівень життя у актах ЄС. Його зміст та тлумачення в актах ЄС.
3. Концептуальні засади подолання соціального виключення громадян.
4. Політика обмеження соціального виключення.
5. Методики визначення та встановлення соціального стандарту в європейських країнах.

Тема 6 Міжнародні соціальні стандарти права на соціальне забезпечення

Реферати:

1. Право на соціальне забезпечення як міжнародний соціальний стандарт.
2. Загальні та спеціальні міжнародні стандарти соціального забезпечення.
3. Конституційно-правові засади соціального захисту в Україні.
4. Європейські стандарти в галузі соціального захисту та їх впровадження в українське законодавство.
5. Право людини на соціальне забезпечення й достатній життєвий рівень: механізм взаємодії міжнародного та національного законодавства.

Тема 7 Міжнародні соціальні стандарти права на пенсійне забезпечення

Реферати:

1. Право особи на пенсійне забезпечення як міжнародний соціальний стандарт.
2. Типи та сутність пенсійних систем. Тенденції їх удосконалення.
3. Механізм реалізації стандартів права на пенсійне забезпечення за міжнародними та європейськими нормами.
4. Закріплення міжнародних соціальних стандартів права на пенсійне забезпечення у внутрішньому законодавстві держави.

Тема 8 Стандарти в галузі захисту соціальних прав. Реалізація міжнародних соціальних стандартів

Реферати:

1. Принципи реалізації міжнародних соціальних стандартів.
2. Контроль за додержанням зобов'язань держави по забезпеченню міжнародних соціальних стандартів з боку міжнародних організацій.
3. Правові форми захисту прав людини у соціальній сфері.
4. Міжнародні механізми захисту прав людини.